

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2020

-1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteet
-2 Indikaattorien osoittama hyvinvointi
-3 TEA-viisari
-4 Vuoden 2020 toiminta Vesannolla

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2021

-5 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset
-6 Hyvinvointisuunnitelma vuodelle 2021

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

-7 Raportin laatijat
-8 Raportin hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2020

1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteet

Kunnan tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Tämä tehtävä on asetettu terveydenhuoltolaissa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä käytetään lyhennettä HYTE. Kuntien tukena HYTE-työssä toimivat alueelliset HYTE-tiimit, meillä Vesannolla Pohjois-Savon tiimi, sekä sairaanhoitopiirit, meillä Kysteri. Niiden tehtävänä on tukea kuntia ja tarjota niille asiantuntemusta HYTE-työn tueksi, sekä huolehtia alueellisesta HYTE-työn raportoinnista ja kehittämisestä.

Kunnan HYTE-seuranta- ja ohjaustyö koostuu erilaisista toimenpiteistä:

1. Lain mukaan kunnan tehtävänä on valmistella valtuustokausittain laaja hyvinvointikertomus sekä vuosittainen raportti, joilla seurataan ja ohjataan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden kehitystä.
2. Kunnan tulee kartoittaa tarjolla olevat hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut ja koordinoita niiden tuotantoa kunnan eri toimialojen ja yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyötahoja ovat mm. muut kunnat, seurakunta, paikalliset yritykset ja järjestöt.
3. Kunnan tehtävänä on tukea kansallisten ja alueellisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanoa ja toteutusta omassa kunnassa.

Kunnan HYTE-työn tavoitteet:

- Kaventaa asukkaiden hyvinvointi- ja terveyseroja
- Lisätä koettua hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä
- Ehkäistä sairauksia, tapaturmia ja syrjäytymistä.
- Vahvistaa mielen terveyttä ja osallisuutta. Osallisuudella tarkoitetaan mukanaoloa, vaikuttamista ja huolenpitoa, yhteisössä osallisena olemista. Lisäksi osallisuus tarkoittaa sitä, että ihminen pääsee osalliseksi yhteisesti rakennettuun hyvinvointiin.
- Vaikuttaa kuntatalouteen ennaltaehkäisemällä hyvinvoinnin ja terveyden ongelmia, jolloin hoitokulut pienenevät. Yhteisö voi hyötyä myös esimerkiksi ilkeiden vähenemisestä, liikennekulttuurin rauhoittumisesta ja päihteiden käytön haittavaikutusten vähenemisestä.

Hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluja tuotetaan kunnan kaikilla toimialoilla, sekä yrityksissä, järjestöissä ja yhteisöissä:

- sosiaali- ja terveyspalvelut
- varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut
- kirjasto- ja kulttuuripalvelut
- nuoriso- ja liikuntapalvelut
- tekniset- ja ympäristöterveyden palvelut
- kansalaisopisto
- järjestötoiminta
- hengelliset yhteisöt
- yritysten palvelut

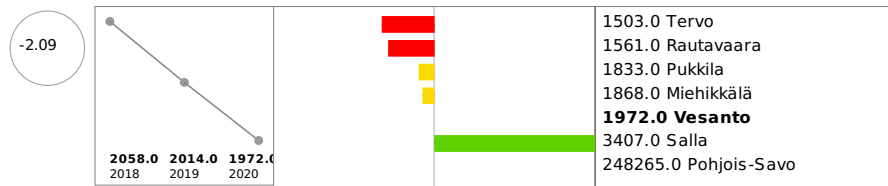
2 Indikaattorien osoittama hyvinvointi

VÄESTÖ JA ELINVOIMA

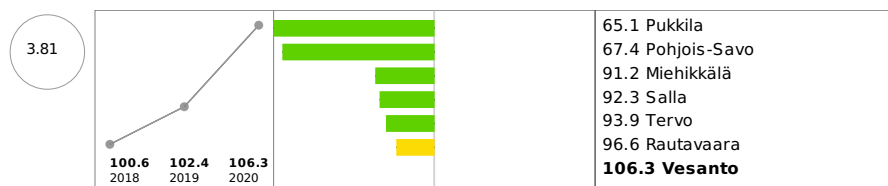
Elinvoima

Väestö

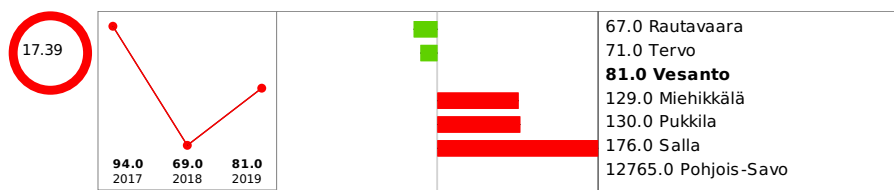
Väestö 31.12.

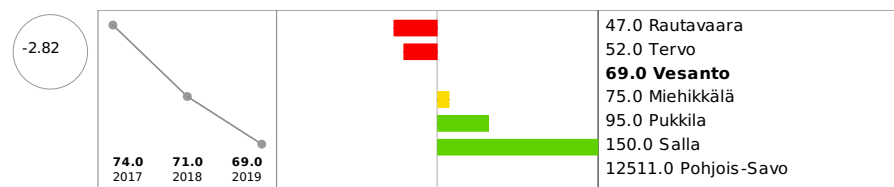
Huoltosuhte, demografinen

Lähtömuuttajat, lkm

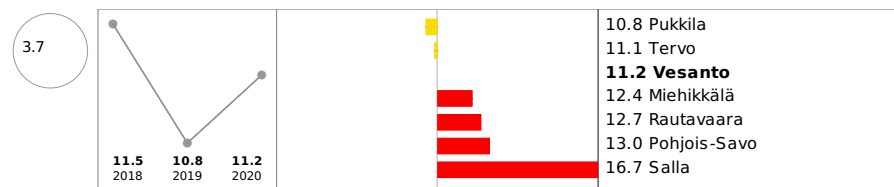

Tulomuuttajat, lkm

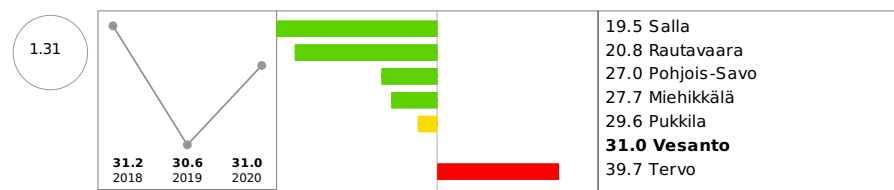

Elinvoima

Työttömät, % työvoimasta

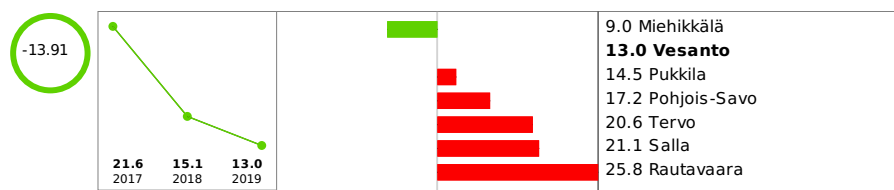
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

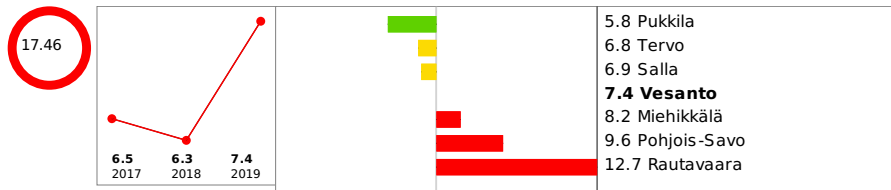
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

VÄESTÖ JA ELINVOIMA - Yhteenveto

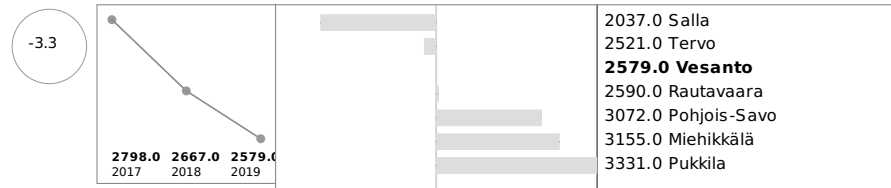
Vesannon väestömäärä jatkaa tasaista laskuaan ja demografinen huoltosuhde on vastaavasti nousussa. Luku kertoo, että Vesannon väestöstä yli puolet on alle 15-vuotiaita tai yli 65-vuotiaita. Työikäinen, tienaava, ja siten elatuksesta vastaava väestönosa on painunut alle puoleen väestöstä. Vesannon kohdalla ikärakenne on painottunut vanhusväestöön, yli seitsemänkymppisiä on noin kolmasosa väestöstä, ja tämä on kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta haasteellinen kehityssuunta.

Työttömyyden osalta Vesannon luvut ovat viimeisten vuosien aikana kohentuneet, mutta vuonna 2020 alkanut koronapandemia on kääntänyt Vesannon, kuten kaikkien vertailukuntienkin työttömyysprosentin nousuun. Nuorten osalta Työpajan ja etsivän nuorisotyöntekijän ponnistelut ovat tuottaneet tulosta, ja nuoria on saatu työn ja opintojen pariin.

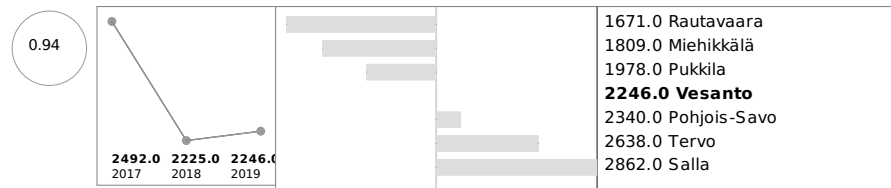
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET *Kunnan palvelut*

Sosiaali- ja terveydenhuolto

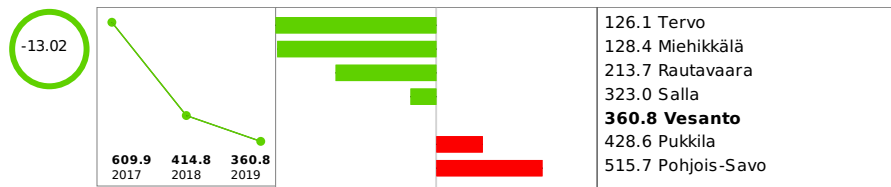
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

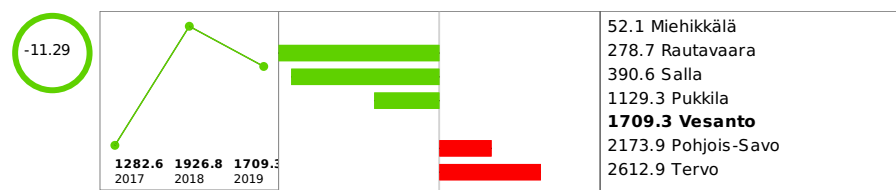
Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

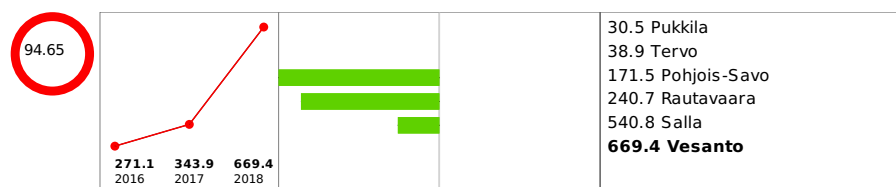
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0 - 12-vuotiasta

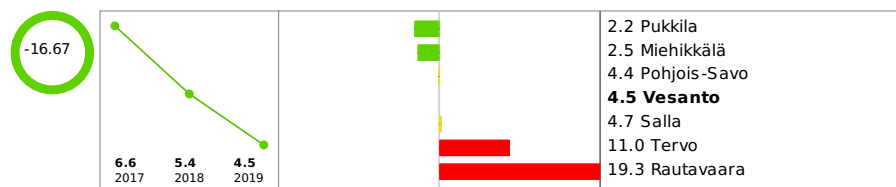
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiasta

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 0 - 16-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

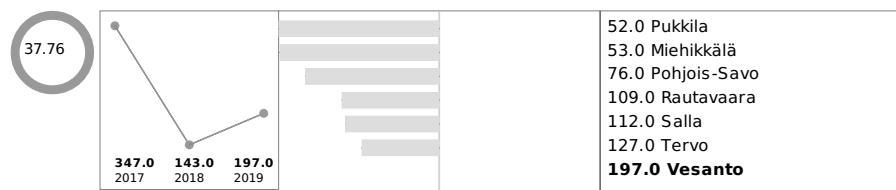

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Muut palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Lastensuojelun henkilöstöresurssit ovat olleet suunniteltujen mukaiset.

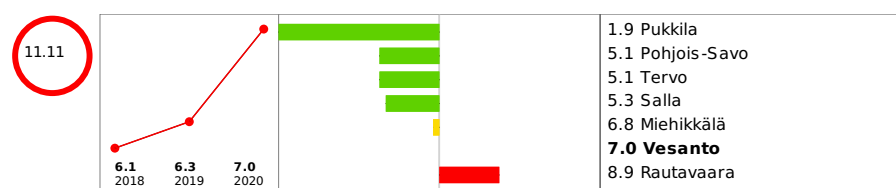
Lastensuojelun sijaishuollon palveluja on jouduttu lisäämään.

Lastensuojelun avohuollontukitoimet ja sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut on pystytty järjestämään oikea-aikaisesti.

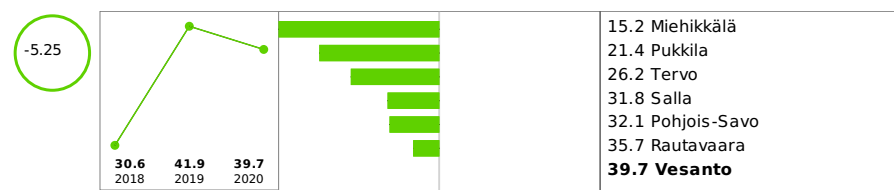
TYÖIKÄISET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

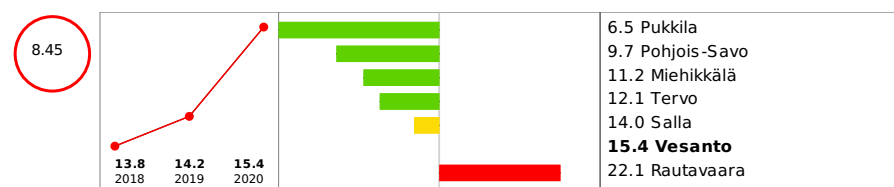
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

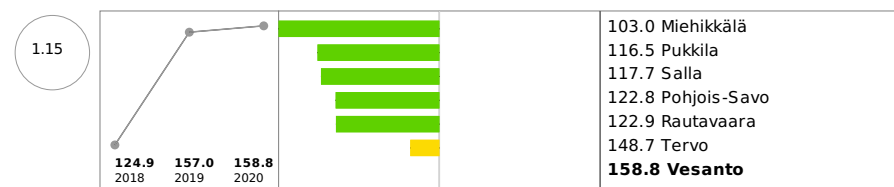
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

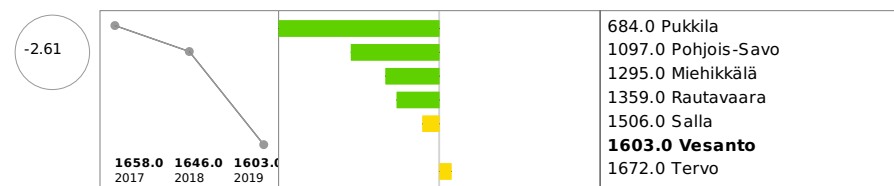
Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

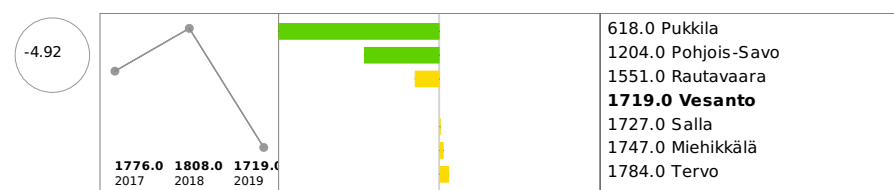
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

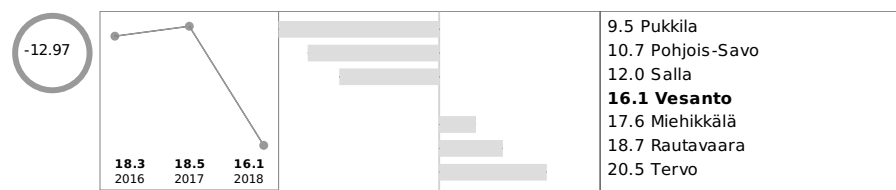
Sairauspäivärahaa joko mielenterveysperusteisesti tai muista syistä saaneiden määrä on Vesannolla kasvussa. Tämä on huolestuttava kehityssuunta varsinkin, kun Pohjois-Savossa on jo valmiiksi valtakunnallisesti eniten mielenterveys- ja päihdeongelmia.

Sosiaalitoimen palveluissa päihdehuollon laitoskuntoutuksen palveluiden tarve on lisääntynyt.

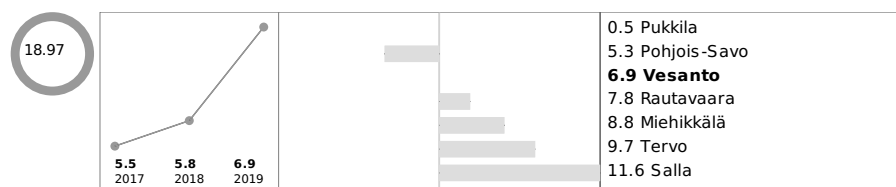
IKÄIHMISET Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

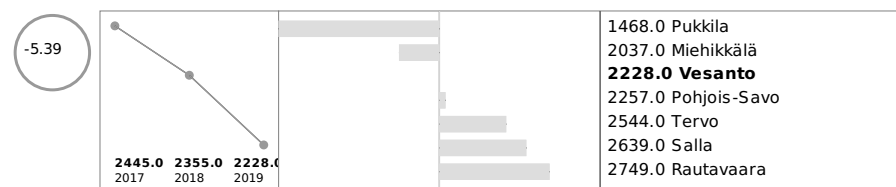
Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

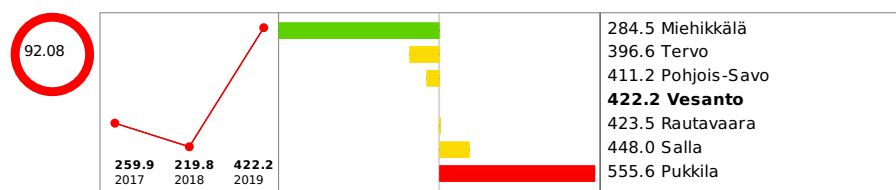
Omaisoiden tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

IKÄIHMISET - Yhteenveto

Säännöllisen kotihoidon piirissä on ollut 19 % 75-vuotta täyttäneistä. 75-vuotta täyttäneille suunniteltuja hyvinvointia edistäviä kartoituskäyntejä on siirretty koronatilanteen vuoksi myöhemmäksi. Palvelutarpeita on arvioitu puhelimitse huhtikuussa 2020. Omaishoidon tukea on saanut 7 % yli 75-vuotiaista.

Palvelurakennemuutostusta on jatkettu supistamalla tehostetun palveluasumisen paikkamäärää.

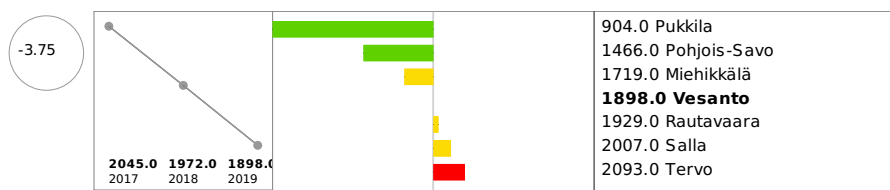
Hoivateknologiaa on hyödynnetty Kohti e-kuntaa -hankkeen kautta sekä suurin sopimuksin. Käytössä on ollut Paikantavia turvpuhelimia. lisäksi käyttöön on otettu videopuhelulaitteita kotihoidon etätarkastuskäyntejä varten.

COVID-pandemian vaikutus palvelujen saatavuuteen on näkynyt siten, että keväällä valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti lakkautettiin ryhmätoimintoja (päiväkeskus)

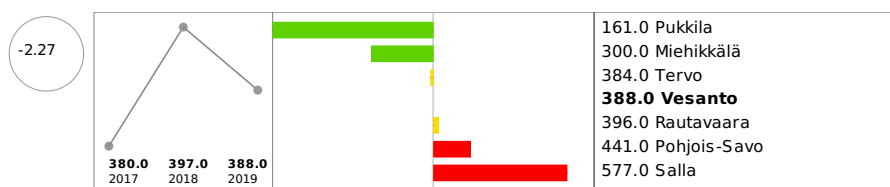
KAIKKI IKÄRYHMÄT *Kunnan palvelut*

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

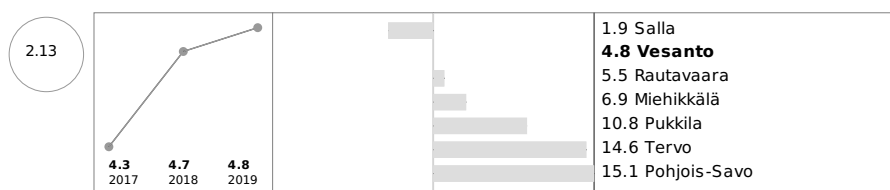
Perusterveydenhuollon muut avohoitokäynnit (muu ammattiryhmä kuin lääkäri) / 1 000 asukasta

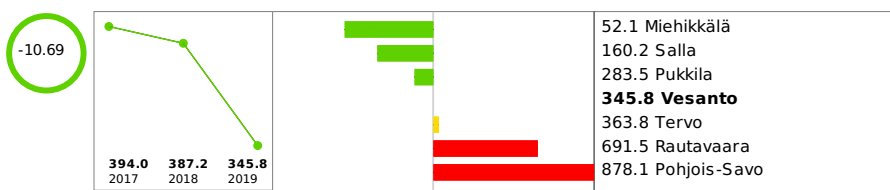
Yksityislääkärikäynneistä korvausta saaneet, % väestöstä

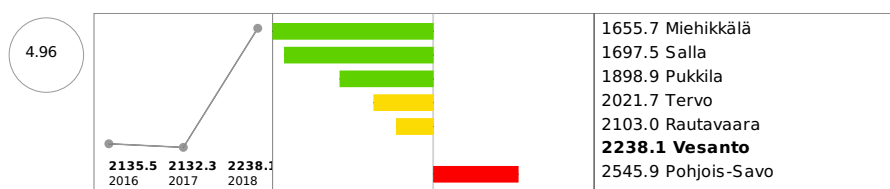
Hammaslääkäripalveluja yksityissektorilla käyttäneet (korvauksia saaneet hlöt), % väestöstä

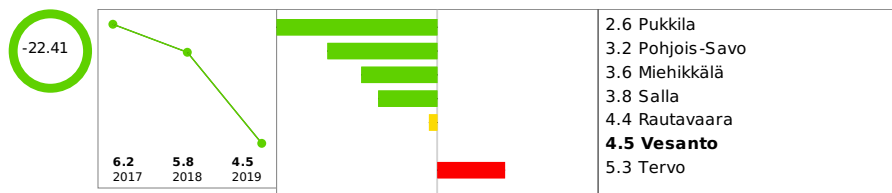
Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttänyttä

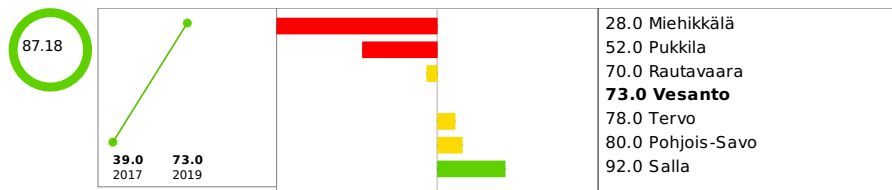
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta

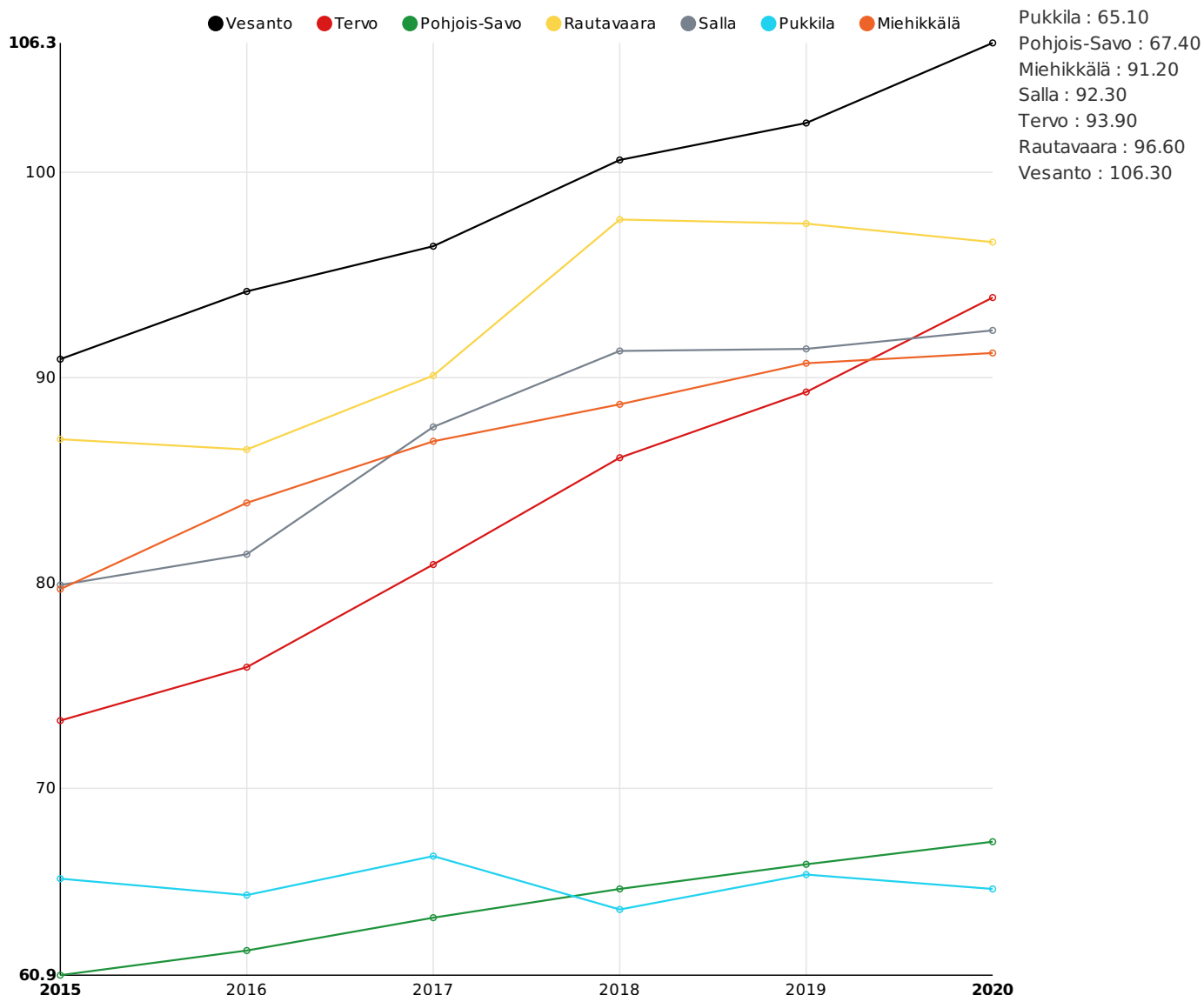

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa - TEA, pistemäärä

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Huoltosuhte, demografinen

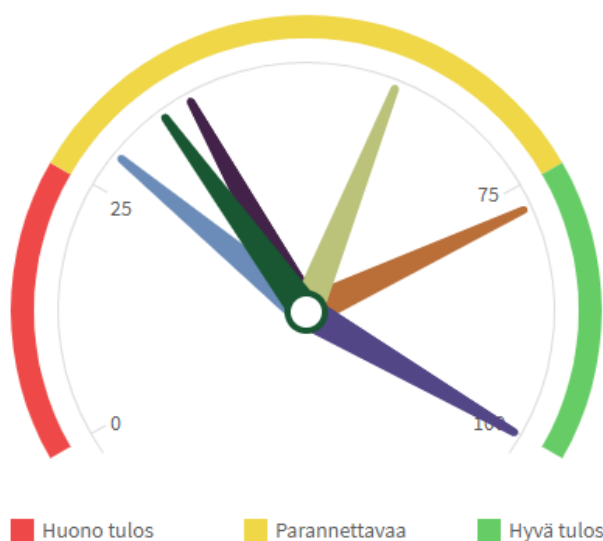
3 TEA-viisari

- TEA-viisari on työväline kunnille ja kouluille hyte-työn seuraamiseen, suunnitteluun ja johtamiseen.
- Tiedot kuvaavat terveydenedistämistä aktiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
- THL kerää TEA-viisarin tiedot kunnilta erilaisilla kyselyillä pääsääntöisesti kahden vuoden välein.
- Aiempiä vuosina kyselyihin ei ole Vesannolla kaikilla hallinnonaloilla vastattu aktiivisesti, josta johtuen Vesannon kunnalla on Pohjois-Savon vertailussa heikko TEA-viisari tulos.
- TEA-viisarin perusterveydenhuollon kyselyyn on Kysterin toimesta vastattu koko Pohjois-Savosta yhtenä vastauksena, mikä saattaa antaa Vesannon tilanteesta todellista heikomman kuvan, eikä kerro yksittäisen kunnan tilanteesta luotettavasti.
- Vuonna 2019 kyselyihin on kuitenkin alettu vastata systemaattisesti, joten tulevaisuudessa tulos kertoo paremmin todellisen tilanteen.
- TEA-viisarituloksiin voi perehtyä tarkemmin osoitteessa <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>

Vuoden 2020 syksyllä julkaistiin liikunnan TEA-viisarin tulokset:

Etusivu > Tulokset > Liikunta

Liikunta : Vesanto 2020

Liikunta

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnat

Aineisto päivitetty 04.12.2020

Liikunta: Vesanto 2020

TOP 10 kuvaa organisaation tai alueen organisaatioiden keskeisimmät **vahvuudet ja kehittämiskohteet verrattuna koko maan tilanteeseen:**

VAHVUUDET ?	VASTAUS
Liikuntapaikat Liikuntapaikat yhteensä /1000 asukasta	43 kpl
Liikuntapaikat Kunnan kuntosalit /1000 asukasta	1 kpl
Liikuntapaikat Kunnan ulkoilureitit /1000 asukasta	6 kpl
Esittely johtoryhmälle Työikäisten liikunta-aktiivisuutta	Kyllä
Esittely luottamushenkilöille Työikäisten liikunta-aktiivisuutta	Kyllä
Liikuntapaikat Kunnan liikuntapaistot, lähiliikuntapaikat ja ulkokuntoilupaistot /1000 asukasta	2 kpl
Esittely johtoryhmälle Ikäntyneiden liikunta-aktiivisuutta	Kyllä
Esittely luottamushenkilöille Ikäntyneiden liikunta-aktiivisuutta	Kyllä
Aikuisten harjoitusvuoromaksut Urheilu- ja pallokentät	Ei mitään, maksuttomia
Säännöllinen seuranta Työikäisten liikunta-aktiivisuus	Vuosittain tai jatkuvasti

KEHITTÄMISKOHTEET ?		VASTAUS
Resurssit toiminta- ja taloussuunnitelmassa Soveltavan liikunnan edistämiseksi	i	Ei
Hyvinvointikertomus Kuvaus kuntalaisten liikunta-aktiivisuudesta	i	Ei
Liikuntaneuvontaa Kunnassa toimii liikuntaneuvonnan palveluketju	i	Ei
Liikkumisryhmiä Painonhallintaa tarvitseville	i	Ei
Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa Soveltavan liikunnan edistämiseksi	i	Ei
Liikkumisryhmiä Opiskelun ulkopuolella oleville nuorille	i	Ei
Koulupäivän liikuntaa lisäävät toimenpiteet Pitkät liikuntavälitunnit, % kouluista	i	Ei
Kaavoitusprosessiin osallistuminen Liikunnasta vastaava viranhaltija ollut mukana yleiskaava- tai osayleiskaavasunnittelussa	i	Ei
Hyvinvointikertomus Kuvaus liikuntaneuvonnan toteutumisesta	i	Ei
Liikkumisryhmiä Työttömille	i	Ei

4 Vuoden 2020 toiminta Vesannolla

4.1 Kunta, Palveluyhtiö Viisarit, SavoGrow

Yleishallinto ja yleinen katsaus vuoteen 2020 kunnan johdosta

- Vuoden 2020 lopulla päätettiin pistää järjestelmäasiantuntijan toimi tauolle ja miettiä uusia ratkaisuja ICT-palveluihin (kaksi digineuvojaa).
- Erityispalveluiden hoivayksikön asiakkaat siirrettiin toisiin yksiköihin ja tyhjä yksikkö remontoitiin. Yritetään saada vuokralle yksityiselle palveluntuottajalle.
- Pitkä työllisyyden parantamiseen keskittyvä Kotelo-hanke (ESR-rahoitteinen) jatkaa toimintaansa. Pitkäaikaistyöttömille on saatu hankkeella apua.
- Sähköiset lomakkeet-hanke: lomakkeita on sähköistetty kuntalaisia varten. Therefore-pilotti: kunnan asianhallintajärjestelmää kehitetään Vesannon kunta pilottina. Asianhallinta parantaa asiakirjojen arkistointia ja kokoushallintaa.
- Maaliskuussa 2020 kunnantoimisto suljettiin koronan vuoksi. Asiakkaat otettiin siitä huolimatta vastaan. Kevään jälkeen toiminta normalisoitui, kunnes syksyllä 2020 korona kohotti päätään. Olemme selvinneet maskeilla, turvaväleillä ja etäkokouksilla. Työtahti osalla tehostunut, kun aikaa ei mene liikkumiseen.
- Kuntalaisten ja yhdistysten on ollut välillä vaikea ymmärtää rajoituksia, kun tilanne Pohjois-Savossa on ollut pääsääntöisesti perustasolla ja rauhallinen koronan suhteen.
- Kuntalaisten palveluiden taso on säilynyt entisellään.
- Vesannon 150-juhlavuoden aloitus meni vähän mönkään, koska tapahtumia on jouduttu perumaan. Virtuaalitapahtumat eivät aja samaa asiaa.
- Talousarvio on tällä tiedolla lähes 800 000 euroa ylijäämäinen, kiitos valtionapujen. Ilman valtion vastaantuloa olisimme tehneet nollatuloksen.
- Sydämellä: ikäihmisten palveluita ei ole kartoitettu, mutta palvelut on tuotettu asiakasta ajatellen ja yksilöllisesti.
- Toimivasti: olemme noudattaneet suosituksia.
- Yhdessä: palveluita tuotetaan kunnassa yhdessä toisten toimijoiden kanssa johtuen niukoista kunnan resursseista. Vanhus- ja vammaisneuvosto on kokoontunut harvakseltaan ja jäänyt lapsipuolen asemaan (koronastakin johtuen). Tehtäviä on pyritty kartoittamaan ja sujuvoittamaan.
- Lähellä: kunnassa on edelleen lähipalvelut. Lähes kaikki saa omasta kunnasta. Etäpalvelut ja sähköiset palvelut eivät ole edenneet

toivotulla tavalla.

- Ennaltaehkäisy: teemme valitettavasti edelleen liikaa korjaavaa työtä. Liikuntaneuvonnan olemme saaneet sentään aikaiseksi!

Viestintä ja elinvoima

- 150 v juhlavuositoimikunta perustettiin ja se kokoontui v. 2020 syksyn aikana useasti.
- Elinvoimaryhmä piti 7 kokousta.
- Viestintätiimi piti 6 kokousta.
- Uudistettu Vesannon kesätiedotelehti ilmestyi kesäkuussa ja joulukuussa.
- Kesätyötuki nuorten työllistämiseksi paikallisille yrityksille.
- Laaja-alainen uuden koulun markkinointiryhmä on kokoontunut noin kolmen viikon välein. Ryhmään kuuluu myös SavoGrown eri hankkeiden edustajia, jotka ovat osallistuneet markkinointimateriaalin tekemiseen. On tuotettu videoita, lehtijuttuja, suunniteltu koulun avajaisia ja muita tapahtumia ja toimintaa, millä koulua markkinoidaan.
- Tehtiin mm. tyhyseteli kunnan työntekijöille paikallisiin yrityksiin.
- Aloitettiin Vesannon kunta+Vesannon OP+Niiniveden srk -yhteistyö palveluiden ja yhteisöllisyyden parantamiseksi.
- Koronan vuoksi on jouduttu siirtämään, perumaan ja supistamaan monia tapahtumia, kuten keväällä hyvinvointimessut, kesäkohtaaminen sekä joulunavaus, johon oli suunniteltu 150-juhluvuoden avaustapahtumaohjelmaa torille. Tapahtumia toteutettiin osittain somessa sekä yrittäjät järjestivät ilotulituksen.

Palveluyhtiö Viisarit

- Palveluyhtiö Viisarit Oy aloitti toimintansa 1.1.2020 Vesannon, Keiteleen ja Tervon kuntien alueella. Aloituspäivänsä oli suunniteltu ja iso muutos totuttuun toimintamalliin. Muutos toteutui pääsääntöisesti suunnitellusti. Suurin vaikutus muutoksella koko kuntaorganisaatioon teknisten palveluiden osalta.
- Vuoden 2020 aikana yhtiön toiminnan käynnistäminen. Koronapandemia vaikutti olennaisesti toiminnan jalkauttamiseen ja tutuksi tekemiseen.
- Koronan myötä tarjosimme asiakkaillemme mm. tehostettua siivouspalvelua. Muilta osin palvelut kohdistuivat pääsääntöisesti yleisön ulottumattomissa tehtäviin toimenpiteisiin.
- Koronapandemia on vaikuttanut Palveluyhtiö Viisarit Oy:n alueelle maltillisesti. Yhtiön toimialaan kuuluu mm. liikuntapaikkojen kunnossapito. Käyttäjämäärät ovat kasvaneet poikkeusolojen aikana. Pitkittyvä pandemia on aiheuttanut selvää tumausväsymystä ja kyllästymistä. Valitettavasti on vain pakko jaksaa painaa.
- Palveluyhtiön osalta toimintavarmuuden parantamisessa on onnistuttu. Talousarvion tavoitteet toteutuivat ennakkoidusti. Yhtiön toiminta on saatu olosuhteista huolimatta hyvin käyntiin koko toimialueella.

Sivistystoimi, koulu

- Koronatilanne vaikutti koko sivistystoimen toimintaan kevästä alkaen. Perusopetus ja lukio siirtyivät etäopetukseen maaliskuussa. Etäopetus oli suuri haaste ja työllisti paljon. Pääsääntöisesti etäopetus sujui hyvin, myös oppilaille ja huoltajille tehtyjen kyselyjen mukaan. Syyslukukaudella opiskeltiin lähiopetuksessa ja saatiin lisätukea sekä perusopetukseen että lukiolle koronan aiheuttamien oppimisvajeiden korjaamiseen.
- Korona on ollut suuri haaste henkiselle hyvinvoinnille ja jaksamiselle. Suuri huoli terveysturvallisuudesta ja sen huomioimisesta on näkynyt kaikessa koulun toiminnassa. Etäkoulu sopi osalle oppilasta hyvin, osalle ei ollenkaan. Huoli perheiden tilanteesta on suuri.
- Pandemian keskellä elämisellä on ollut myös kouluyhteisöä yhtenäistävä vaikutus (yhteinen haaste ja huoli sekä asiat, jotka on vaan pakko hoitaa).
- Monet koulun yhteiset tapahtumat, jotka normaalisti tuovat vaihtelua, iloa ja virkistystä sekä yhteisiä onnistumiskokemuksia jäivät toteutumatta. Tämä harmitti oppilaita ja henkilökuntaa.
- Vanhempainillat ja muut tapaamiset sekä laajemmat henkilökunnan kokoukset on pidetty verkon kautta.
- Syksyn aikana haettiin ja saatiin avustusta koulunuorisotyöntekijän palkkaamiseen myös osana koronatukea. Työntekijä palkattiin yhdessä Keiteleen kunnan kanssa vuoden 2021 alusta.
- Koulurakennushanke eteni vuoden 2020 aikana suunnitelman mukaan. Henkilökunta ja oppilaiden edustajat ovat osallistuneet kalusteiden ja av-laitteiden hankintaan.
- Hanketoimintaa on vuonna 2020 ollut seuraavasti: Biotalouspilottikoulu-projektiin liittyvä toiminta on alkanut koululla, Tieteellä tulevaan -hanke ja liikkuva lukio -hanke.
- Strategiamme mukaisesti neuvokkuudessa onnistuimme hyvin, koska sitä todella tarvittiin! Kosketus luontoon nousi tärkeäksi ja yhdessä toimimisen arvo ymmärrettiin uudella tavalla.

Sivistystoimi, varhaiskasvatus

- Vuoden 2020 keväällä ryhmäperhepäiväkotia Vesselin toiminta lakkautettiin ja lapset ja osa henkilökunnasta siirtyivät päiväkotia Esikkoon. Suunnitelman mukaisesti tämän olisi pitänyt tapahtua kesäkuun alusta, mutta koronan myötä siirto toteutettiin jo huhtikuussa. Muutoksen myötä mm. työyhteisö ja toiminta tiivistyivät ja kaikki lapset pääsivät ryhmään, jonka toiminnasta vastaa koulutuksen saanut varhaiskasvatuksen opettaja. Koko varhaiskasvatuksen alalla pedagogiikka, suunnitelmallisuus ja arviointi ovat lisääntyneet roimasti.
- Liikkuva varhaiskasvatus hanke toteutui vuonna 2020. Eriyistä huomiota on kiinnitetty lasten liikuntasuosituksen toteutumiseen (3h/pvä) alle kouluikäisillä lapsilla. Korona-aika on "pakottanut" myös suunnittelemaan toimintaa uudella tavalla ulos. Tämä on tukenut myös lasten aktiivisuutta. Loppuvuonna 2020 päiväkodin lähimetsään rakentui myös kota-laavu, joka toi yhden hyvän oppimisympäristön lisää.
- Keväällä 2020 hallitus suositteli perheitä hoitamaan lapsensa kotona, jos se suinkin oli mahdollista. Vesannolla suositusta

noudatettiin, ja varhaiskasvatuksessa hoitoa tarvitsevia lapsia oli vähimmillään koko kunnan tasolla alle 10 lasta. Kunta ei perinyt kyseiseltä ajalta päivähoitomaksuja. Koronan myötä vanhempien tuloa päiväkodin sisätiloihin rajoitettiin. Perheinen kanssa yhteydenpito päivittäisten ulkona tapahtuvien keskustelujen lisäksi tapahtui pääasiassa sähköisesti. Koulutukset ja palaverit järjestettiin myös onnistuneesti Teamsin välityksellä. Etäkoulutusten määrä on lisääntynyt ja mahdollisuus osallistua koko henkilöstöllä on yksi koronan myötä tulleita positiivisia asioita.

- Monissa perheissä kevät 2020 oli henkisesti vaikea. Etäkoulu, pienet varhaiskasvatusikäiset lapset kotona ja omat etätyöt olivat monille aikamoinen yhtälö. Kevään jälkeen lapset ovat palanneet varhaiskasvatukseen, ja lasten näkökulmasta korona ei vaikuta juurikaan arkeen. Retket ja vierailut ovat jääneet pois, mutta korvaavaa toimintaa on kehitelty. Henkilökunnalla oli huolta omasta ja toisten terveydestä keväällä, mutta tilanne on tasoittunut.
- Sähköinen viestintä otti aimo harppauksen myös varhaiskasvatuksessa. Pienen kunnan ketteryys helpotti uusien toimintamallien käyttöönotossa. Koronan myötä on saatu rahoitusta palkata koulun erityisopettajan 3h/vko lukuvuodelle 2020 -0221 myös varhaiskasvatuksen käyttöön. Henkilökunnan digiosaamista lisättiin myös koronarahan turvin.
- Varhaiskasvatus on ollut mukana kehittämässä LAPE- lapsiperheiden palvelukeskus mallia. Suunnitelmat on saatu valmiiksi, ja kohtaamispaikka toiminnan aloittaminen kota-laavulla odottaa koronan puolesta helpottavaa arkea.
- Varhaiskasvatuksen tehtävä on kaventaa lasten ja perheiden hyvinvointi- ja terveyseroja ja tässä on onnistuttu koronavuotena erityisesti. Varhaiskasvatuksen merkitys lapsen kehityksessä on monissa perheissä ymmärretty aivan uudessa valossa näin koronavuoden aikana.

Sivistystoimi, vapaa-aikapalvelut liikunta ja nuorisio

- Koronatilanne vaikutti myös vapaa-ajan palveluihin ja keväällä ja nuorisotilat olivat suljettuina. Nuorisotoimintaa järjestettiin digitaalisesti eri välineiden kautta ja osa henkilöstöstä teki myös muita tehtäviä.
- Myös liikuntahalli ja kuntosali olivat suljettuina kevään aikana.
- Vapaa-ajan palveluille olisi ollut enemmän toiveita ja rajoituksia on jouduttu perustelevaan.
- Liikuntatoimen ja nuorisotoimen muutoksista vuodelle 2021 päätettiin syksyn 2020 aikana, kun Tervo yhteistyöstä luovuttiin.
- Nuorisotoimen harrastusvälineiden hankintoja tehtiin hankkeen kautta, nuorison käyttöön saatiin uutta musiikki- ja pelivälineistöä.

Sivistystoimi, kirjasto ja kulttuuri

- Vuonna 2020 kirjasto osallistui Lukeminen kannattelee aina -hankkeeseen (Tervo). Hankkeen alku viivästy rekrytointivaikeuksien vuoksi, ja toteutusta vaikeutti koronaepidemia.
- Satutunteja ev. lut. srk:n kanssa ehdittiin järjestää yksi ennen korona.
- Savonetin vertaisopastaja kävi kirjastossa vielä alkuvuonna muutamia kertoja. Toiminta loppui, koska pitkäaikainen opastaja väsyi hoitamaan tehtävää yksin.
- Pitkäaikainen kirjastovirkailija jäi eläkkeelle vuoden alusta, ja sivistyslautakunta päätti yhdistää avoimeksi tulleeseen virkaan hyte-yhdyshenkilön tehtävät. Kirjastovirkailija hoitaa tehtävää 80 % työaikaresurssilla, loppu 20 % on varattu HYTE:lle.
- Hallituksen maaliskuussa määräämien rajoitusten vuoksi kirjasto oli suljettu keväällä 2020 yli kaksi kuukautta. Tämän vuoksi laina- ja kävijämäärät laskivat merkittävästi. Sulun jälkeenkä toiminta on ollut normaalia hiljaisempaa, esimerkiksi ei lainkaan tapahtumia.
- Kulttuuritoimi suunnitteli maaliskuulle hyvinvointiteemaisia Sydänmaa-messuja, jotka peruttiin koronan vuoksi.
- Kesällä kulttuuritoimi osti musiikkiesityksiä palvelutalojen asukkaille.
- Syksyllä toteutui kouluille striimattuna musiikkikonsertti ja Signmarkin luento.

Sivistystoimi, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö HYTE

- Vuoden 2020 alussa Vesannolla aloitti uusi HYTE-yhdyshenkilö päivä viikosta -työaikaresurssilla.
- Alkuvuodesta perehtyminen lähti käyntiin tutustumiskäynneillä mm. sosiaalitoimeen, vanhus- ja vammaisneuvostoon, työpajalle ja kuntoutujien vertaisryhmään.
- HYTE-yhdyshenkilö oli mukana suunnittelemassa maaliskuulle hyvinvointimessuja, jotka peruttiin ensimmäisenä tapahtumana koronan vuoksi.
- HYTE-yhdyshenkilö oli mukana erilaisten kehittämisyhmien kokouksissa ja maakunnan HYTE-verkoston kokouksissa.
- HYTEä esiteltiin kunnan kesätiedotteessa. Näkyminen kunnan kotisivuilla ei ole vielä toteutunut.
- Syyskuussa järjestettiin valtuutetuille HYTE-iltakoulu, jossa olivat mukana sairaanhoitopiirin HYTE-koordinaattorit.
- Koronan vuoksi valtaosa kokouksista ja tiedonkeruusta hoitui Teams-yhteyksillä.
- Vuodelle 2020 tavoitteiksi asetetut järjestösuunnitelman mukaiset tapaamiset kunnan päättäjien ja järjestöjen kesken eivät toteutuneet.
- HYTE:n nivominen kunnan toimintaa ohjaavaksi suunnittelun välineeksi on Vesannolla kesken.

Ruokapalvelut

- Meillä tapahtuu joka vuosi muutoksia, eikä aina tahdo pysyä henkilökunta mukana ja esimiehenäkin on välillä hankaluuksia löytää suunnitteluun ja asioiden eteenpäin viemiseen aikaa keittiötyön lomassa.
- Eläköitymistä ja täyttämättömän toimen vuoksi henkilöstöä on vähentynyt 1-2 henkilöä vuoden aikana. Tämä näkyy esimiehen lisääntyneinä keittiövuoroina ja ylipäättään lisääntyneenä ylityöaikana.
- Sijaisuuksiin on vaikea löytää halukkaita ja työkykyisiä ihmisiä. Sijaisten tarve olisi suuri, vaikka 1-3 päivän sairauslomaa pitääkin meidän hoitaa oman toimen ohella.
- Vuonna 2020 muutoksia aiheutti korona, koulujen siirtyminen etäopetukseen ja eväspakettien pakkaus koulun sekä esiopetuksen halukkaille asiakkaille (30-40 perhettä). Osa henkilökunnasta jouduttiin lomauttamaan, osa saatiin koulujen etä-ajaksi muuhun työhön. Tämä kuormitti henkilöstöä ja esimiestä.
- Kesällä alkoi keskustelu tulevan syksyn muutoksista liittyen ryhmäperhepäiväkotin Vesselin lakkauttamiseen, ja pienten oppilaiden

siirtymiseen 3. väistötilaan. Tämä aiheitti henkilöstöjärjestelyjä, ja sen, että ruokailun järjestämiseen varhaiskasvatus-lukio-ikäisille tuli jo viides piste, jonne piti järjestää ruokailu. Muutokset olivat nopeatahtaisia, ja kuormittivat henkilöstöä.

- Seuraavia muutoksia alettiin suunnitella heti syksyllä kotiin toimitettavaan ateriapalveluun kotihoidon tiukan henkilöstötilanteen vuoksi. Ruokakuljetukset päätettiin jättää pois viikonlopuilta, ja ylipäätään siirtymistä 3 kuljetusta/viikko -mallia ehdotettiin. Se olisi kuitenkin täysin mahdollon järjestää nykyisessä keittiössä ja henkilöstöllä. Jo nyt, kun perjantaisin lähtee koko viikonlopun ruuat halukkaille ateriapalvelujen asiakkaille, joudumme osin turvautumaan pakastettuihin annoksiin, eineksiin tai johonkin muuhun valmisruokaan, mikäli meillä on sairauspoissaoloja. Ja näistä viikonlopun ruuista tulee meille negatiivista palautetta. Järjestely vaatii lisätyövuoron, jotta yksi saa valmistettua, jäähdytettyä ja pakattua ne ylimääräiset yli 60 annosta, jotka ovat perjantaisin lähdössä.
- Juhlapyhät ja muut sellaiset päivät, jolloin monipalveluauton kuljettaja ei ole työvuorossa, aiheuttavat meille lisätyötä paljon tai joudumme itse järjestelemään työvuoroja ja kuljettajia näihin päiviin, koska taksi tulee meille todella kalliiksi.
- Hankkeisiin tai kehitykseen ei ole ollut mahdollisuuksia, perustyötä koetetaan tahkoa tällä väellä.
- Uuden koulun keittiön suunnitteluun on kommentoitu värejä, materiaaleja ja laitehankintoja.
- Korona lisäsi alkuun kotiateriapalvelujen ottajia, mutta muutokset viikonlopun kuljetuksiin "kylminä" tiputtivat osan pois.
- Asiakaskyselyssä loppusyksystä 2020 asiakkaat olivat sitä mieltä, että tarvitsisivat juuri nyt korona-aikaan sen lämpöisen aterian kotiin päivittäin, koska sukulaisten vierailut ovat harventuneet. Onneksi saatiin kuitenkin viime keväänä vielä ensimmäisen aallon aikana näitä toimitettua. **Lämmin ruoka päivittäin kotiin toimitettuna olisi ikä-ihmisten mielestä parempaa palvelua.**
- Ruokapalvelulla talousarvioon varatut rahat riittivät juuri ja juuri, ylijäämää jaettiin muutamia satasia muille hallintokunnille. Sijaisten määrärahat ylittivät useammalla 100 prosentilla, koska niitä määrärahoja aina vaan supistetummin tulee talousarvioon. Esimiehelle tulee paljon sijaistuksia, jotka verottavat aikaa muusta esimiestyöstä ja suunnittelu- sekä kehittämistyöstä.
- Meillä ei ole ollut mitään tavoitteita asetettuina hyvinvointikertomukseen, koska emme ole koskaan aikaisemmin päässeet mukaan sen koostamiseen.

Maaseutu- ja elinkeinopalvelut

Toimintaympäristön muutokset

- Vuonna 2020 Vesannolla uusia yrityksiä perustettiin 8 ja lakkautettiin saman verran. Korona ei vähentänyt yritysten perustamista. Kiinnostusta yritysten perustamiseen sekä yritysten muuttamiseen kaupungeista maalle on ollut selvästi aiempaa enemmän.
- Seutukunnittain tarkasteltuna alhaisin vuotuinen työttömyysaste oli Sisä-Savon seudulla vaihdellen 10-12 %:n välillä kunnittain. Vesannon työttömyysaste oli 11,2 %. Koko Pohjois-Savon alueella työttömyysaste oli 13 %. Koronavirusepidemia ei ole vaikuttanut työttömien määrään. Työttömyys on aavistuksen edellisen vuoden alapuolella. Lomautettujen määrä on palannut aiempien vuosien tasolle.
- Vuoden 2020 loppupuoliskolla tarkastellen korona ei myöskään kurittanut Sisä-Savoa niin kovasti kuin Pohjois-Savoa ja muuta maata keskimäärin. SavoGrown alueella liikevaihto jatkoi kasvua, ja kasvua kertyi ensimmäisellä vuosipuoliskolla 2,2 %.
- Kokonaistyöpaikkamäärä on Vesannolla 547 ja se on laskenut viime vuosina. Uusia avoimia työpaikkoja oli kuitenkin koko vuoden 2020 aikana yhteensä 238 kappaletta, mikä on poikkeuksellisen paljon. Määrä sisältää pitkälti toista sataa ns. kausityöpaikkaa.
- Kunnan työpaikkaomavaraisuus on myös laskenut 80,7 %:iin. Alueella asuva työllinen työvoima on 677 hlöä (v.2017) ja työllisyysaste 68,2 %. Eniten työllistävät sosiaali- ja terveyspalvelut (136 hlöä) sekä maa-, metsä- ja kalatalous (127). Seuraavaksi eniten työllistävä ala ovat kauppa ja moottoriajoneuvojen korjaus (67). Koulutus (34), julkinen hallinto (32), rakentaminen (25), hallinto- ja tukipalvelut (20) sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta (18) ovat seuraavaksi eniten työllistäviä aloja. Yhteensä palvelut työllistävät 68,7 %, alkutuotanto 23,6 % ja jalostus 7,6 %. (Luvut vuoden 2018 tilastosta.)
- Pendelöinti eli työssäkäynti toisella paikkakunnalla on kasvanut jo noin 35 %:iin (v.2017). Kuopioon suuntaa linja-autolastillisen verran väkeä (54 hlöä). Muualle Suomeen kuin Pohjois-Savon alueelle (mm. Viitasaari) matkustaa saman verran väkeä.
- Maatilojen määrä vähenee ja tilastointimuutos karsii vielä pienimmät tilat (taloudellinen tuotos vähintään 2000 €) tilastosta pois. Vesannolla on nyt tiloja 93 kpl (2019). 10 vuoden sisällä noin 30 % tiloista on lopettanut.
- Maataloustukia saavien tilojen määrä vähenee, tilojen keskikoko kasvaa ja sato/tuotost määrät kasvavat. Merkittävä osa maanviljelijöistä etsii uutta tai lisäelinkeinomahdollisuutta.
- Marjantuotannon osalta tilalukumäärä (15) on vahvasti laskenut, mutta pinta-alallisesti marjoja tuotetaan lähes yhtä paljon kuin mm. Kuopiossa. Satomäärältään ja pinta-alaltaan Vesanto on maakunnan neljänneksi suurin marjapitäjä.
- Maitotiloja Vesannolla on 13.
- Pohjois-Savon ammattibarometrin mukaan maakunnassa on jo pulaa yrittäjistä, ja se pula näkyy myös Vesannolla, samoin ammattitaitoisen työvoiman saanti on vaikeutunut.
- Vapaa-ajanasuntoja Vesannolla on 811 kpl ja vakituisia asutokuntia 1078 kpl (2019).
- Vuonna 2020 koronarajoitusten tultua voimaan SavoGrown koko henkilökunta valjastettiin tekemään soittokierrosta yrityksille. Muu kehittämistoiminta pysäytettiin ja hankehenkilöstön resurssia vapautui peruuntuneiden tapahtumien vuoksi.
- Vesantolaisia yrityksiä kontaktoitiin koronaneuvonnan osalta 130 kertaa. Yrittäjiä autettiin eri tukimuotojen haussa ja neuvottiin sopeuttamistoimissa. Kunnan kautta myönnetyn yksinyrittäjien korona-avustuksen käsitteli elinkeinoasiamies ja hyväksyi kunnanjohtaja.
- Hankkeissa suunnattu panostusta mm. netissä järjestettäviin koulutuksiin sekä yrittäjien ICT-osaamisen kohentamiseen.
- Tuettu toimenpitein yritysten markkinointia.
- SavoGrown Biotalousohjelma valmistui ja Biokaasulla liikkeelle -hanke sai rahoituksen. Biotalous kehittämis-toimenpiteitä alettiin valmistella.
- Yritysneuvonnan asiakkailla on ollut mm. kalan ja luonnontuotteiden jatkojalostamiseen liittyviä yritysideoita työstettävänä.
- Koronan aiheuttaman poikkeustilan vuoksi tapahtumia ei juurikaan voitu pitää. 16.9.2020 järjestettiin kuitenkin Yrittäjältä Luostarissa sekä yritysvierailuja syksyn aikana uuden kunnanjohtajan kanssa Vesijärvelle useampaan yritykseen, Toripihalle sekä Niinikodille.

- o ELY:n ylijohdaja Pasi Patrikainen teki yritysvierailuja 7.10.2020 sekä P-S liiton kaavakatselmus oli 22.9.2020.

MASU - maaseudun uudet asumisratkaisut -hanke

- o MASU-hanke (maaseudun uudet asumisratkaisut) aloitti toimintansa ja sai Mansikka ry:n Vuoden leaderhanke -palkinnon.
- o MASU on tehnyt 13 lehtijuttua ja kaksi radiouutista.
- o Nettisivusto <http://www.maallemuutto.fi>
- o Etätyölomakampanja yhdessä FutureSavo-hankkeen kanssa: hakemuksia tuli Vesannolle 125 – ensimmäiset asumiskokeilut v.2021 puolella.
- o MASU hanke, Jäisinkö maalle? –kampanja, eli kesäasuntojen muuttaminen kokoaikaiseksi. Muutoshakemusten määrä tuplaantui vuodesta 2019.

Ympäristöterveydenhuolto

Vuoden 2019 alusta aloittanut Vesannon, Tervon ja Keiteleen yhteinen ympäristölautakunta toimii kuntien yhteisenä ympäristönsuojeluelimenä.

Perusturva

Perusturvan palveluissa kehitettiin varhaisen vaiheen palveluita ja tuettiin osallisuutta mm. hankkeiden kautta (Kotelo, etsivä nuorisotyöntekijä, työpaja). Covid-19 pandemiasta huolimatta tuotettiin laadukkaita ja vaikuttavia palveluita. Rajoitusten vuoksi tavoitteena ollut alueellisen yhteistyön tiivistämistä sekä palvelurakennemuutoksessa tavoiteltua henkilöstön yhteiskäyttöä ei täysin saavutettu. Etäyhteyksien käyttöä lisättiin sekä alueellisen toiminnan kehittämisessä, että oman toiminnan toteutuksessa. Myös asiakaspalveluissa etäyhteyksiä otettiin soveltuvin osin käyttöön.

SavoGrown alueella toteutetun sosiaalipalvelujen selvityksen pohjalta sovittiin selvityksen laajentamisesta terveydenhuollon palveluihin. Kysterin Nilakan kunnat osallistuivat Tulevaisuuden Sote-keskus hankehakuun yhdessä Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymän kuntien kanssa. Pohjois-Savon SOTE-hankkeet (POSOTE20) käynnistettiin koordinoimaan kehittämishankkeita sekä sote-uudistuksen vapaaehtoista alueellista valmistelua.

Kotihoidon, palveluasumisen ja kehitysvammaisten palvelujen osalta jatkettiin palvelurakennemuutoksen eteenpäin viemistä.

Covid-19 vaikutti ennen kaikkea ryhmätoimintoihin. Vanhus- ja erityispalvelujen päivätoimintaryhmät suljettiin maaliskuussa. Kotihoidon asiakkaiden mahdollisuus osallistua Simolan palvelukeskuksen kuntoutusryhmiin sulkeutui. Keväällä valtakunnallisesti asetetut toimintaohjeet vanhusten luona vierailuista aiheuttivat paljon kyselyjä, erilaisia kannanottoja, ja joitakin selvityspyyntöjä.

Perusturvassa meneillään olleet hankkeet: Maaseudun KOTELO-hanke, etsivä nuorisotyöntekijä, nuorten työpajatoiminta, PerhEke -hanke (Perhehoito Elinkeinona 2018-2021)

Perusturva, sosiaalityö

- o Vesannolla ja Tervossa on toiminut yhteinen päihdeyhdyshenkilö.
- o Vesannon perhekeskusmallin toimintasuunnitelmaa laadittiin yhdessä sosionomiopiskelijan kanssa, toimintasuunnitelma hyväksyttiin perusturvalautakunnassa 12.11.2020.
- o Vesannon perhekeskustoiminnan avoimena kohtaamispaikkana toimiva laavu valmistui pururadan ja päiväkotikiikurin läheisyyteen.
- o Lastensuojelun sijaishuollon palveluja jouduttiin lisäämään.
- o Kunnan työllistäminen toteutui perusturvan osalta tavoitteen mukaisesti. Covid-19 vaikutti yhteistyöhön TE- ja TYP-toimijoiden kanssa vaikeuttaen työllistämistä.

Perusturva, ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö

- o Nilakan alueelle palkatun yhteisen sosiaaliohjaajan tukikäynnit mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden koteihin toteutuivat osittain.
- o Covid-19 vaikutukset mielenterveys- ja päihdetyössä näkyivät sosiaalisten kontaktien vähenemisenä vaikuttaen asiakkaiden hyvinvointiin. Suuri osa asiakaskontakteista tapahtui puhelimen välityksellä nettiyhteyksien puuttumisen vuoksi.
- o Päihdehuollon laitospalveluiden tarve lisääntyi.

Perusturva, vammaispalvelut

- o Kuljetuspalvelut siirtyivät vuoden alussa Sansialle.
- o Vammaispalvelujen käyttö pieneni etenkin kuljetuspalvelujen osalta covid-19 vuoksi.
- o Vammaispalvelut ovat tukeneet asiakkaiden mahdollisuuksia osallisuuteen ja asioidensa hoitamiseen.
- o Erityispalvelujen päivätoiminta oli tauolla maaliskuusta toukokuuhun, ja sen jälkeen toteutettiin normaalia pienemmissä ryhmissä.

Perusturva, kotipalvelu ja kotihoito

- o Säännöllisen kotihoidon asiakasmäärässä ei saavutettu talousarvioon asetettua tavoitetta 13 % 75- vuotta täyttäneistä, toteuma oli 19 %.
- o 75-vuotta täyttäneille suunniteltuja hyvinvointia edistäviä kartoituskäyntejä siirrettiin koronatilanteen vuoksi myöhemmin toteutettavaksi.
- o Omaishoidon tuen saajia yli 75-vuotiaista oli 7 %.
- o Covid 19-pandemiasta johtuen palvelutarpeita arvioitiin puhelimitse huhtikuussa 2020.
- o Uudet palvelujen myöntämisen yhtenäiset kriteerit otettiin ikäihmisten palveluissa käyttöön vuoden 2020 alussa.
- o COVID-pandemia vaikutti palvelujen saatavuuteen. Keväällä annettujen valtakunnallisten ohjeistusten mukaisesti lakkautettiin

ryhmätoimintoja (mm. päiväkeskus, vapaaehtoisten toimijoiden järjestämät tilaisuudet).

- Hoivateknologiaa on hyödynnetty Kohti e-kuntaa -hankkeen kautta sekä suurin sopimuksin. Käytössä on ollut paikantavia turvapuhelimia. Lisäksi käyttöön on otettu videopuhelulaitteita kotihoidon etätarkastuskäyntejä varten.
- PerhEke -hankkeessa on tuotu Savon alueelle perhehoitajien koulutus- ja tukimallia. Tavoitteena lisätä tietoutta ikäihmisten perhehoidosta hoiva- ja asumismuotona sekä elinkeinona. Hankkeen tiimoilta ei kuitenkaan ilmaantunut uusia perhehoitajista kiinnostuneita toimijoita.

Perusturva, palveluasuminen

- Koronan ja vierailukieltojen vuoksi vuorohoitajaksojen järjestäminen oli haastavaa, minkä vuoksi vuodeosastopaikkojen tarve lisääntyi. Kesän aikana Simolaan ideoitiin erikoisjärjestelyin erillinen tila vuorohoito-, kuntoutus- ja arviointijaksojen toteuttamiseen. Tällä järjestelyllä saatiin neljä paikkaa, jotka vähensivät vuodeosastopaikkojen tarvetta.
- Palvelurakennemuutoksessa tavoitteeksi asetettu yhteistyö kotihoidon ja palveluasumisen sekä tehostetun palveluasumisen henkilökunnan kanssa eteni. Simolan palvelukeskuksen lähihoitajia oli työkierrossa kotihoidossa. Myös sijaisten yhteiskäyttöä oli jonkin verran. Esimiesten yhteistyö oli päivittäistä.
- Ostopalvelujen osalta tavoitteeksi asetettu 0-taso ei säilynyt. Marraskuussa jouduttiin ostamaan kaksi paikkaa asumispalveluista.
- Palveluasumisen kehittäminen palvelurakennemuutoksessa koettiin tuovan joustavuutta erityisesti henkilöstön yhteiskäyttöön.
- Hoivateknologian käyttöönottoa kehitettiin Kohti e-kuntaa -hankkeen kautta sekä suurin sopimuksin. Käytössä oli paikantavia turvapuhelimia sekä videopuhelulaitteita kotihoidon etätarkastuskäyntejä varten.

Perusturva, työpaja

- Työpaja suljettiin koronan takia maaliskuussa ja henkilöstö siirtyi muihin tehtäviin tai etätöihin toukokuun loppuun saakka. Sen jälkeen toimintaa toteutettiin turvallisuusohjeistusta noudattaen lähes normaalisti.
- Työpajatoiminnassa toteutettiin asiakasohjausta mm. erilaisten hakemusten täyttämässä. Toiminta on koettu tarpeelliseksi. Haasteena oli jatkopolkujen löytäminen asiakkaden työllistymisessä.

Perusturva, etsivä nuorisotyö

- Etsivä nuorisotyöntekijä haastatteli osan 9 lk:n oppilaista ennen koronarajoitusten voimaan tuloa.
- Haastatteluista nousseen kokemuksen perusteella toimintamallin käyttöä päätettiin jatkaa.
- Etsivän nuorisotyön yksilöohjaus toteutettiin koronasta huolimatta lähes normaalisti.

Perusturva, Kotelo-hanke

- KOTELO-toimipisteet on perustettu ja toimitilat ovat käytössä ja kalustettu kaikissa hankkeessa mukana olevissa kunnissa (Keitele, Pielavesi, Tervo, Vesanto). Asiakastyö on käynnistynyt kaikissa kunnissa.
- Covid-19 pandemian vuoksi kokoontumisrajoitukset ja etätyösuositukset ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että hankesuunnitelman mukaisten helposti lähestyttävien matalan kynnyksen palvelumallien kehittäminen on ollut haasteellista.
- Verkostotyötä on tehty ja yhteistyön muotoja on kehitetty koronatilanteen sallimissa rajoissa. Yhteistyöverkostolle on mm. järjestetty yhteiskehittämispäivä.
- Yhteistyön käytänteitä kuntien, TE-toimiston ja muiden viranomaistahojen kanssa on kehitetty.
- Asiakastyötä on tehty sekä kasvokkain että sähköisten välineiden avulla.
- Hanke on osoittanut tarpeellisuutensa.

4.2 Muut toimijat

Koronan vuoksi valtaosa Vesannolla normaalivuosi toteutuvasta yhdistystoiminnasta on ollut tauolla. Kesällä toteutui kuitenkin muutamia tapahtumia Liikuta meitä -ideakilpailun ja -rahoituksen tuloksena: Hiekkalinnapäivä uimarannassa, musiikkia Simolan asukkaille, torimusiikkia, paloauton syntymäpäivä ja konsertti Närhilässä.

Järjestöt, liikunta

- VesU:n viikkokisoja lapsille ei järjestetty kesällä. Lentopallotoimintaa lapsille järjestettiin koronarajoitusten puitteissa. Jalkapalloon ja yleisurheiluun liittyviä kerhoja pystyttiin myös toteuttamaan jonkin verran.
- Viikkohiihtoja ei voitu järjestää koronarajoitusten vuoksi.
- MLL järjestämä lasten- ja perhekerhotoiminta oli valtaosin keskeytyksissä koronan vuoksi.
- Lohimaan Rastin torsuja järjestettiin kesäkaudella.
- Vesannon Reserviläiset järjestivät jonkin verran liikuntatapahtumia koronarajoitusten puitteissa.
- Hengitysyhdistyksen ja kunnan uimahallimatkat Viitasaarelle olivat keskeytyksissä koronarajoitusten ja sulkujen tultua voimaan.

Järjestöt, potilasjärjestötoiminta ja vertaisryhmät

- Potilasjärjestöjen kerho- ja muu toiminta on toteutunut normaalia supiustetumpana tai ollut kokonaan tauolla.
- Vesannolla toimii AA-ryhmä.

Yleisjärjestöt

- Eläkeliiton toiminta on myös ollut tavanomaista rajoitetumpaa, mm. aktiivinen ryhmäretkitoiminta on ollut tauolla.
- Järjestöjen, kunnan ja seurakuntien yhteinen työmuoto Yhdessä eteenpäin -on ollut keskeytyksissä kevästä 2020 alkaen.

Sisä-Savon kansalaisopisto

- Kansalaisopiston toiminta Vesannolla on vireää. Kurssitarjontaa voi pitää kokonaisuudessaan hyvinvointia ja terveyttä edistävänä, sillä paitsi liikunta, myös muukin opiskelu ja harrastaminen virkistää ihmistä. Kansalaisopisto pystyi vuonna 2020 toimimaan kuitenkin melko tavanomaisesti koronarajoitukset huomioiden.

Yritysten palvelut Vesannolla vuonna 2020, tarjolla ainakin seuraavat hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelumuodot:

- Ryhmäliikunta- ja yksilöohjauspalvelut
- Ratsastuspalvelut
- Fysioterapiapalvelut
- Hierontapalvelut
- Jalkahoitopalvelut
- Kampaamopalvelut
- Kosmetologipalvelut
- Akupunktiohoidot

Seurakunnat

- Niiniveden seurakunta aloitti v. 2020 alussa. Maaliskuussa alkaneet koronarajoitukset ovat vaikuttaneet voimakkaasti kaikkeen seurakunnan toimintaan, ja iso osa työmuodoista on ollut tauolla tai pystytty toteuttamaan rajoitetusti.
- Vesannon Helluntaiseurakunta toimii myös aktiivisesti, mutta korona on rajoittanut toimintaa. Seurakunnan tiloissa toteutetaan ruoka-apujakelua. Helluntaiseurakunta osallistuu yhteistyössä tapahtumien järjestämiseen Vesannolla muiden toimijoiden kanssa.
- Rautalammin ortodoksisella seurakunnalla on myös toimintaa Vesannolla.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2021

5 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Vesannon kunnan vuonna 2018 laadittu strategia ei ole vielä saanut lihaa luiden päälle. Uuden 2021 aloittavan valtuuston tehtävänä on jalkauttaa strategia.

Vesannon visio ja esimerkkejä soveltamisesta:

1. Pienuus on vahvuus: Järjestöt ovat kunnan yhteistyökumppaneita. Järjestöjä on muistettava hyvästä työstä, jotta toimijat jaksavat innostua. Toimijat tuntevat toinen toisensa ja yhteistyö sujuu ilman byrokratiaa.
2. Vastavirran edelläkävijä: Pieni kunta on satsannut uuteen hirsikouluun. Uimme vastavirtaan ja mainostamme täysillä asumista maalla hyvien palveluiden äärellä.
3. Koti maalla - maailma lähellä: Toimivat kuituyhteydet mahdollistavat etätöiden tekemiseen minne vaan.
4. Luontoon, luovuuteen ja tekniikkaan me uskomme: Kuntalaisten asiointia helpottaaksemme palvelujamme on sähköistetty. Vesantoa mainostetaan vesien ja metsien kuntana, josta biotalous ammentaa raaka-aineensa.

Vesannon toimintatavat ja esimerkkejä toiminnasta:

1. Reagoinnista ennakkointiin: Päätösten ennakkovaikutusten arviointi on käytössä. Pyrimme katsomaan ainakin kahden, kolmen vuoden päähän. Jatkossa katse on ulotettava vielä pidemmälle ja laajemmalle. Uusien ennakkoluultomien ratkaisujen aika on nyt.
2. Positiivinen, kannustava ja rohkea: Enemmän kokeiluja, enemmän kiitosta ja kannustusta työntekijöille. Tyhy-muistaminen henkilöstölle, pieniä, kivoja ilahduttamisia entistä enemmän.
3. Verkostot ja yhteistyö: ViisariNyrkki perustettu -> kunnanjohtajat ja Viisareiden toimitusjohtaja pitävät säännöllisiä palavereja, joissa ideoidaan -> viedään päättäjille ja SavoGrow:lle jatkopalostukseen.

Vesannolle on laadittu ikäpoliittinen ohjelma, joka sisältää ikäpoliittisen strategian. Ohessa ote strategiasta, joka löytyy asiakirjan sivulta 15.

SYDÄNMAA VESANTO IKÄÄNTYNEILLE SUURELLA SYDÄMELLÄ

Arvot:

- o Laatu
- o Turvallisuus
- o Asiantuntemus
- o Yksilöllisyys
- o Oikea-aikaisuus
- o Tasa-arvo

Tavoitteet:

- **Sydämellä!** Vesannon kunnassa ikäihmisten palvelut tuotetaan kunnan ikäihmisten erityispiirteet huomioiden
 - Kuntalaisten ikäihmisten palvelutarve kartoitetaan
 - Palveluita tuotetaan tarpeiden mukaisesti yksilöllisyys huomioiden
- **Toimivastil!** Palvelurakennetta ja palveluiden oikea-aikaisuutta kehitetään suositusten ja tarpeen mukaisesti
 - Palvelurakenteen tarkistus ja tarvittavat muutokset, jotta palvelut voidaan tuottaa tasa-arvoisesti
 - Palvelutarpeen arviot kaikille ikäihmisille samoilla kriteereillä
- **Yhdessä!** Ikäihmisten palveluita tuotetaan yhdessä kunnan eri toimialojen, ikäihmisten sekä järjestöjen ja yhdistysten kanssa kokoontumispaikoissa
 - Tehdään tiivistä yhteistyötä Vanhus- ja vammaisneuvoston sekä kunnassa toimivien järjestöjen ja yhdistysten kanssa
 - Jaetaan tehtäviä, ei tehdä päällekkäin vaan rinnakkain
- **Lähellä!** Palvelut tuotetaan mahdollisimman pitkälle lähipalveluina
 - Kunnan palvelut tuotetaan pääsääntöisesti oman kunnan alueella
 - Huomioidaan syrjässä asuvien kuntalaisten mahdollisuus käyttää palveluita
- **Teknologia!** Palveluiden järjestämisessä käytetään hyväksi myös teknisiä apuvälineitä
 - Teknologisten apuvälineiden käytön lisääminen eri sektoreilla
 - Etäpalvelujen käyttö sähköisesti
- **Ennaltaehkäisy!** Sairauksien ennaltaehkäisyä ja toimintakyvyn ylläpitämistä tehostetaan
 - Terveyden edistäminen eri ikäryhmissä
 - Yhteistyö potilasjärjestöjen ja terveydenhuollon kanssa

Sivistystoimen kauden 2020-2025 strategia sisältää viisivuotiskaudeksi kaavailun sivistystoimen vision:

VISIO

Hyvinvoivat ja tulevaisuuteensa uskovat lapset ja nuoret.

Yhteisöllisyyttä tukevat ja tunnetaitoja vahvistavat toimivat sivistyspalvelut läheisessä kosketuksessa luontoon.

Viihtyvyyttä, toimeliaisuutta ja hyvinvointia lisäävät vapaa-ajan palvelut.

Innostava, osaava ja yhdessä toimiva henkilöstö.

Neuvokkuus muutosten edessä.

VESANNOLLA VOIDAAN HYVIN!

vesanto.fi

6 Hyvinvointisuunnitelma vuodelle 2021

Yleishallinto:

1. Ikäihmisten osallistaminen omiin tavoitteisiin
2. Ikäihmisille liikuntaa
3. Nuorille moottorirata
4. Sähköinen asianhallintajärjestelmä laajempaan käyttöön.

Palveluyhtiö Viisarit:

1. Toiminnan vakiinnuttaminen ja tietoisuuden lisääminen kuntalaisille.
2. Kuntalaisten palautteen ja kehittämisehdotusten hoito suoraan Viisarin vastuhenkilöiden kautta.
3. Luottamuksen rakentaminen palveluyhtiöön.

Sivistystoimi:

1. Tavoite on edelleen sivistystoimen strategiassa määritelty "Vesannolla voidaan HYVIN" alakohtineen eli hyvinvoinnista huolehtiminen.
2. Uuden koulun käyttöönotto niin oppilaiden kuin muun toiminnan osalta, koulun ja kunnan markkinointi.
3. Lasten ja nuorten harrastustoiminnan kehittäminen.
4. Yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen. Sitä kaivataan erityisesti koronan helpottaessa.
5. Liikuntaneuvonnan toteutus, liikunnan ohjaaja-fysioterapeutin työn jatkaminen.

Perusturva

1. Huomioidaan hyvinvointivajeet ennaltaehkäisevän työn suunnittelemisessa.
2. Tiivistetään yhteistyötä järjestöjen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
3. Lastensuojelun avohuollon tukitoimien ja ehkäisevien palveluiden edelleen kehittäminen.
4. Palveluohjauksen tehostaminen työllisyyden hoidossa yhteistyössä työvoimahallinnon ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.
5. Pitkäaikaistyöttömyyden väheneminen.
6. Paikallisen palvelutason turvaaminen perusturvan palvelurakennemuutoksen avulla.
7. Täydennetään omia palveluita tarkoituksenmukaisesti ostopalvelulla.
8. Kehitetään henkilöstön yhteiskäyttöä perusturvan toimialalla, sekä perusterveydenhuollon kanssa.
9. Tuetaan mahdollisuutta kotona asumiseen mahdollisimman pitkään.
10. Hyödynnetään palvelutuotannossa hoivateknologian mahdollisuuksia entistä tehokkaammin.

Ruokapalvelut

1. Ikä-ihmisten ateriapalvelujen säilyminen edes joka arkipäivä tapahtuvana, ei mentäisi kolmen päivän malliin.
2. Uudella koululla paikanpäällä tapahtuva ruuanvalmistus. Tämä mahdollistaisi ja helpottaisi seuraavia tavoitteita:
 - o Ruuan valmistus oppilasmäärän mukaan
 - o Ruuan riittävyyden takaaminen paikanpäällä
 - o Yli jääneen ruuan myynti tai jäädyttäminen seuraavan päivän käyttöön olisi mahdollista, koska sitä ei kuljeteta muualta.
3. Maksullisen välipalan tarjoaminen uudella koululla.

4. Ruokapalvelun henkilöstöressurssien takaaminen, myös esimiestyön mahdollistaminen useamman päivän ajaksi keskeytymättömänä eli sijaisrekrytoinnin aktivoiminen/salliminen.
5. TAI henkilöstöhallinnon siirtäminen kokonaan pois ruokapalvelupäällikön vastuulta, jonnekin jossa jollain on toimistoaikaa hoitaa näitä asioita useampana päivänä viikossa, ihan työajalla.
6. Koulussa ruokailunvalvonnan tehostaminen.
7. Yleisen ravitsemuskasvatuksen ja kouluruokasuosituksiin tutustuminen ja ruokaan liittyvien ennakkoasenteiden vähentäminen.

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

7 Raportin laatijat

Kertomuksen vastuutaho ja laatijat:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kunnassa vastaa Vesannon kunnan johtoryhmä, joka on myös kunnan HYTE-ryhmä. Jäsenet ovat kunnanjohtaja Pia Harmokivi, tekninen johtaja Juha Soininen, vs. perusturvajohtaja Maija-Leena Huuskonen, hallinnollinen rehtori-sivistystoimenjohtaja Jaana Ruuskanen ja kunnansihteeri Mirkka Ronkanen.

Raportin kokoamisessa on ollut mukana myös Vesannon kunnan HYTE-yhdyshenkilö, kirjastovirkailija Sini-Marja Jalasaho.

8 Raportin hyväksyminen

Kunnanhallitus käsitellyt raporttia

Hyväksytty kunnanvaltuustossa osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua